

MARIUS CĂRBUNESCU

CONDAMNAREA LA VIAȚĂ

roman

EDITURA UNIVERSITARĂ

CUVÂNT-ÎNAINTE

Nu-mi propun în acest *Cuvânt* să ofer chei de lectură cititorilor. Unii vor considera, probabil, că romanul este inspirat dintr-un caz real, alții, dimpotrivă, că este rodul unor născociri și că documentele pe care se sprijină cei dintâi au fost prefabricate. Cum cititorul are întotdeauna dreptate, le voi confirma și eu această dreptate și unora, și altora. Așadar, voi spune sau nu că, pornind de la un articol de ziar, mi-am propus să merg pe urmele evenimentului și să recreez o lume. De altfel, nici n-ar fi verosimilă o astfel de lume fiindcă, în cea reală, viața dă de multe ori clasă ficțiunii.

Vă asigur că romanul nu are dificultăți în a fi citit ca o narațiune liniară, respectiv ca spovedania unui toxicoman. Dar poate fi citit și în alt fel. Cheile se găsesc chiar în interior, sub forma unor mici digresiuni sau a unor simboluri. Pentru a capta interesul celor ce deschid neîncrezători acest volum, doar atât aș dori să le mai spun: *dacă înlocuim rigorile vieții cu o închisoare unde cu toții primim încă din prima clipă a venirii noastre pe lume un certificat în alb de condamnați la moarte, iar pe noi, cei ce viețuim cu victime și călăi în același timp pentru visele și sentimentele noastre, unele reprimare brutal, dacă tindem să devenim frecventabili pentru semenii noștri, răspunzători pentru poluarea din aer, pentru flora și fauna care ne înconjoară; pentru întregul Pământ, ai cărui pasageri fiind, traversăm veacurile cu îngăduința celui ce ne tolerează pe*

fața lui, perspectiva se schimbă radical. Se întrezărește așadar o parabolă a vieții pe care vă las s-o descoperiți în rândurile ce urmează. Și, așa cum mi se întâmplă uneori, urmând calea personajului principal, sfâșiat de contradicții, nestatornic și inconsecvent, într-o luptă continuă cu sine însuși, sfârșesc această notă sumară, pe-un petec de hârtie și pe-un colț de birou, prin a nu mă ține de cuvântul de la început. Cu voia voastră, tocmai v-am dezvăluit una dintre cheile de lectură. Mai sunt și altele.

I

Mă aflam în orașul unei sfârșeli toxice, acel oraș care nu se dezmente și nu se dezmeticește pe deplin niciodată, pentru că aerul – sursa vieții – nu devine niciodată îndeajuns de respirabil. Canicula, asezonată cu otrăvurile degajate din marile guri de foc industriale, își făcea de cap la miezul zilei, chinuind deopotrivă și călăi și victime, cum am putea numi, forțând puțin nota, personajele acestei cărți. Dacă privim fenomenul *in extenso*, cu toții suntem victime și călăi în același timp pentru visele și sentimentele noastre, unele reprimite brutal, dacă tindem să devenim frecventabili pentru semenii noștri, răspunzători pentru poluarea din aer, pentru flora și fauna care ne înconjoară. Pentru întregul Pământ, ai cărui pasageri fiind, traversăm veacurile cu îngăduința celui ce ne tolerează pe fața lui. Pentru că, nu-i așa? ne aflăm într-o concurență teribilă cu timpul, nu-l lăsăm să-și termine treaba, ne autodistrugem mai repede decât o poate face el și lăsăm dezastru în urma noastră. Și asta n-ar fi nimic dacă n-am trăi într-o casă închiriată pe suprafața-i rotundă.

Ploile musonice reprezentau doar o amintire și abia peste câteva luni aveau să revină în forță să mai domolească mingea de foc care coborâse pe pământ și transformase asfaltul orașului într-o pojghiță de lavă curgătoare. Ai fi putut crede că toată aglomerarea aceea urbană este supusă unui miraj. Zidurile, mașinile și oamenii se duceau

încet la vale, priviți pe fundalul de aer încins care juca frenetic în fața noastră, săltând pe verticală în lipsa unei adieri de vânt. Timpul sacru pentru rugăciune încă nu se împlinise. Chemarea tânguitoare a muezinului de la moscheea de vizavi încă se lăsa așteptată cu înfrigurare de marea masă a credincioșilor musulmani. Dintr-o clipă în alta are să se audă, își spuneau cu toții, storși de emoție. Ca la un semn, de-o parte și de alta a porților ferecate, copiii lui Allah ieșeau din apatia generală și-și căutau menirea cu fervoarea celui însetat de miracolul divin. Rugăciunea îi aducea pe toți într-o transă colectivă și le oferea hrana spirituală în aceeași măsură cu o natură neînțeleasă de energie a trupului. Evlavia îi întrema, le dădea forța să se înhame la nenumărate temenele și mătăanii. Acolo unde îi surprindea ora exactă, se roteau precum acul unei busole delabrate, ce o cotise spre Mecca, în loc să arate nordul. Se lăsau în genunchi și gângăveau fără tihnă, într-un dialog imaginar cu Profetul.

Transformarea l-ar fi șocat pe-un străin ce sosea pentru prima dată în oraș. După ce se termina slujba, agarenii redeveneau aceleași jucării stricate de mai-nainte. Minutele de venerație în care îngânau și ascultau pildele din Coran, probabil că îi obosiseră peste măsură, căci se lăsau moleșiți ca niște roboți scurtcircuitați. Altminteri, dacă nu i-ai fi bănuțit de vreo hipnoză colectivă, ai fi putut crede că o pală de vânt, venită de nicăieri și așteptată de peste tot, le suflase în pânze, animându-i ca pe niște păpuși învelite în caftane. Îi luase pe sus înfoiați, pentru a-i abandona mai apoi inerți, odată ce stăpânul Soare le-a tăiat aripile. Oricum ar fi, se poate spune că plutea în aer o

predispoziție generală spre fabulație. Vipia aprindea mințile, certifica părerile și relativiza certitudinile.

Cei o mână de europeni, pripășiți fără voie pe acele meleaguri, făceam o figură aparte în marea masă a deținuților asiatici. Nu ne osteneam câtuși de puțin să înțelegem litanii liturgice ale celor ce ni se arătau aidoma unor derviși din vremuri de demult. Preferam să le interpretăm după bunul plac. În general, aveam alte preocupări, culpabile la trecerea timpului, în spatele zidurilor apăsătoare care marcau izolarea de lume. Unii alegeau să-și alunge plictiseala, ferchezuindu-se cu spor într-un petic de oglindă. Pe cine ar fi dorit să impresioneze cu noul „look” de promenadă? Poate tocmai oglinda, privită redundant cu o înnoită stimă de sine. Alții își exersau deprinderile sadice pe diverse insecte care avuseseră nenorocul să pătrundă în pătratul de oțel, spre disperarea lui Jimmy care, atunci când le privea, se simțea el însuși estropiat. Avea și de ce. Jimmy era un galez spălăcit din Swansea, pescuit de malaezieni pentru comerțul în regat cu prostituate asiatice, sclave ale plăcerii perfidului Albion, și nu e clar dacă nu a fost castrat înainte să ajungă la noi. Altminteri, cam necioplit și cu un pic de retard, dar un suflet bun. M-am convins de asta când, de câteva ori, a intrat în altercații pentru mine. Nici eu nu i-am rămas dator. Dintre toți, cu el mă aveam cel mai bine. Lipsurile neglijabile din educație și calitățile sale predominante m-au îndreptățit să-l îndrăgesc. Sufeream unul pentru celălalt și simțeam că ar fi fost teribil de necăjit dacă, Doamne ferește, mi s-ar fi întâmplat ceva rău.

În ceea ce mă privește, nu aveam program la alegere. Eram obligat să-mi desfășor munca în folosul Dumnezeu-știe-

cui. Cerința suna pe cât de strident, pe atât de complicat, în liniștea neverosimilă de dinaintea furtunii ce se pregătea să acapareze atmosfera centrului de detenție Simpang Renggam. Să aștern pe hârtie tot ce-mi trece prin cap. Pe bune? La prima vedere, sarcina nu părea așa de grea, dar, când ai de intrat în miezul problemei, îți dai seama de dificultățile pe care le presupune. Nici nu s-a mai pomenit așa ceva, ca un deținut să-și aleagă singur subiectele de discuție. Unde ne sunt anchetatorii de altădată?! Fără o selecție a temelor, o îndrumare acolo, cât de cât, gândurile mi se ciocnesc de-a valma. Mai ales că, în cei 32 de ani petrecuți pe acest Pământ, am trăit câteva experiențe dramatice, nu glumă, până să ajung în Malaezia. Poate chiar pentru mai multe vieți.

Anii multiplicați în vieți paralele se reîntorc acum pentru a-mi hrăni cugetul și a-mi persecuta neliniștile, mânați de la spate de cerința absurdă. Cine știe, poate și alții îi declară la fel la ora bilanțului de pe urmă, multiplicați, într-un ultim puseu de vanitate înainte de tăcerea rece și totală. În starea în care mă găsesc, răscolit și întors pe dos, cu nervii întinși la maximum, nedreptățile suferite defilează prin fața mea ca la un spectacol de prost gust. Cea mai recentă a avut loc chiar aici, la Simpang Renggam. Totuși n-aș începe să scriu despre ele din prima. Dispariția mea fizică mi-e mult mai prezentă în cuget. Aș lua-o invers din punct de vedere cronologic. Momentul ăsta îl vizualizez cu maximă claritate în spatele ochilor închiși, nu atât pentru că-i cel de pe urmă eveniment din viața mea, ci pentru că se prefigurează a fi cel mai apropiat. În plus, ca să fiu sincer, îmi cam ocupă mintea.

Dacă îl scriu, măcar am certitudinea că l-am depozitat undeva, pe hârtie, și poate nu mi se mai rotește prin cap.

Ce senzație ciudată! Sunt încredințat că nicio viziune nu ar avea forța să prevestească cu mai mare acuratețe scena punerii în aplicare a sentinței judecătorești ce mi se cuvine. Mi-a fost hărăzită împreună cu un proiector imaginar ce se activează în cele mai stranii momente, undeva, în spatele frunții. Din zorii zilei în care nu mai putusem închide ochii și până în clipa cea de pe urmă, se derulează cu maximă claritate filmul execuției. Detaliile apar în prim-plan, pe rând sau bulucindu-se toate deodată, încât să-mi pot alege. Se trag mai multe duble, se taie, se montează cadru cu cadru într-un *making-of* derulat înainte și înapoi. Scaunul electric sau injecția letală. Sau, poate, gulerul înălțător confecționat din fuior de cânepă indiană, împletit mărunț și înnodat trainic. Acestea par a fi cele mai apropiate de sufletul meu. Mi le pot imagina pe tustrele și suprapune peste realitatea palpabilă, ca holograme în decor. Execuția cu foc de armă, nu. Mi se pare macabră și de prost gust. Nici nu cred că se mai practică în vreme de pace. Mi-a fost de ajuns că i-am văzut reluări de atâtea ori la televizor pe Ceaușescu și pe a sa *sinistră*. Legați la mâini și răpăiți de gloanțe, în umbra cazematei din Târgoviște.

N-am nicio explicație de dat. Nu știu prin ce metode oculte pot să vă descriu cu acuratețe dispariția mea, uzând de amănunte. Mi se întâmplă să vin în contact cu ele și le iau ca atare. Psihatrii ar numi asta psihoză și m-ar trimite direct într-un ospiciu, dacă n-aș fi deja închis. Pentru mine, rămâne doar un miracol și nimic mai mult. Preotul citește din vârful buzelor o binecuvântare care suspendă timpul și ajută sufletul robului lui Dumnezeu să se elibereze. Îndată

ce pișcătura ca de țânțar, gâtuirea sau șocul de defibrilator s-ar face simțite, omniprezentul doctor legist cu rol de agent constatator și-ar șopti în barbă satisfăcut: „Trupul e pe cale să amorțească. Agonia s-a instalat.” Un tremur oribil reprezintă ultima dovadă de viață. În schimb, creierul? Pentru el începe o goană sălbatică. Întreaga existență se derulează în ritm accelerat, retrospectiv, nealegându-se ce a fost bun și ce a fost rău. De ce s-ar alege acum, dacă în timpul vieții nimeni n-a fost în stare să cumpănească? Mii de frânturi de gânduri scânteiază în aceeași secundă, se ciocnesc, se amestecă, se înlănțuie. Și, printre ele, convingerea că trebuie să se termine odată, că timpul a parcurs ce era de parcurs, iar sentința cea mai grea și nedreaptă ar fi prelungirea vieții. Așteptarea devine o povară greu de dus. Efortul minții epuizează celula nervoasă și nu permite regenerarea ei. Întoarcerea de *dincolo* presupune așternerea demenței peste un creier vlăguit. Ca într-un tratat de tortură psihică, gardienii întrețin tensiunea, casapul pare hotărât, dar, când să facă pasul final, se sucește pe călcâie.

E absurd! Oprirea execuției reprezintă o ticăloșie de neiertat. O formă de barbarie cum nu s-a mai văzut într-o lume care se crede civilizată. Printre ruinele civilizației, eu mai lipseam, să ies bălăngăindu-mă, ca un om al peșterilor care-și ostioiește motivația de a trăi din zvârcolirile sufletelor celor nefericiți. De altfel, e singura care mă ține în viață, cât de cât preocupat. Doza de ură narcotică, de drog pătimăș, pe care mi-o extrag din privirile tulburi și neputincioase, se cere a fi crescută. Pe mine mă întreține ura, nu iubirea. Dacă aș fi fost lipsit de însușirea să pot urî cu patimă, cred că toată mânia s-ar fi întors împotriva mea.

Aș fi sfârșit izbindu-mă cu capul de toți pereții celulei. Aș fi pictat cu sânge proprii mei creieri într-un tablou inedit, reprezentând o mostră de postmodernism paroxistic. Uneori, mă mai încercă astfel de gânduri negre, de autoflagelare, însă le risipesc rapid, cu ură. Reușesc să fac din ură antidotul suprem. Mi-am dezvoltat această abilitate încă din vremuri de demult. Am fost pus de mic în fața unor situații umiltoare. Asta m-a călit, mi-a dat dinți de scrâșnit și furie de nestăpânit.

II

Pe vremea aceea, locuiam șase suflete (doi adulți și patru copii) la etajul doi al unui bloc comunist, într-una dintre cutiile locative – „de piuneze”, cum li se mai spunea, pentru că erau mici și înghesuite – ce se găseau din belșug urcând scările nenumăratelor turnuri ale orașului. Îmi făcusem o manie din asta, aproape săptămânal urcam pe construcția paralelipipedică de deasupra apartamentului nostru. Mă simțeam liber pe terasa liftului căptușită cu carton bitumat și smoală. Eram doar eu și scheletele mele de dinozauri cu vertebre și coaste din aluminiu, într-o prezentare de forme și dimensiuni pentru toate speciile pământului. Fiecare schelet fusese conectat printr-un fel de cordon ombilical confecționat din cablu coaxial, care cobora lin până la marginea terasei, apoi se lăsa brusc în jos, peste parapet, de parcă cineva și-ar fi pus în gând să coboare în rapel sau să urce până la mine pentru a-mi face rău. Asta mă îngrijora puțin, ca, de altfel, și poziția monștrilor scheletici turnați în metalul alb. Se prezentau în formație de asalt, orientați oblic față de planul terasei, neacceptându-se vreun grad de eroare, ca o armată ordonată care, la cel mai mic semn, ar fi fost în stare să se repeadă la un inamic invizibil. Abia mai târziu, când am fost în stare să discern realitatea din jurul meu, m-am dumirit că punctul himeric pe care îl săgetau cu țeava longitudinală, de dimensiunile unei lănci, nu avea nimic în comun cu vrăjmașul imaginat de mine. Nici măcar nu era o ființă,

reală sau mitologică, așa cum crezusem inițial, ci doar un oraș mai mare decât al nostru, situat la sute de kilometri distanță, dincolo de Dunăre. Și am mai aflat că rostul acelei desfășurări logistice ținea de evadarea din ceea ce numisem „televiziada ceaușistă”.

La început, urcam pe bloc fără a face vreo conexiune între imensele creaturi preistorice și altele mai mici și mai actuale, respectiv puricii care însoțeau, de cele mai multe ori, imaginile mișcătoare de pe micul ecran. Eram atras de o realitate ceva mai îndepărtată și, datorită acestui aspect, vedeam o panoramă fără imperfecțiuni. Îmi plăcea să privesc în zare dimensiunile orașului până hăt departe sau să mă las cotropit de gânduri bizare despre fantasmе din alte lumi.

Uneori, se întâmpla acolo sus un fenomen ciudat. E adevărat, doar vara. Terasa blocului devenea spațiu de promenadă și de petrecere a timpului liber, de la care nu se dădeau în lături cei mai voioși dintre locatari. În așteptarea concediului pe litoral, mămici și bunici respectabile își dezgoleau trupurile albe și îmbrăcau costumele de baie, pentru a se întinde la plajă pe câte-o pătură mai ponosită. Soții lor, cu brațele oțelite pe șantierеle patriei și câte-un tatuaj scrijelit pe bicepsii proeminenți, nu pierdeau vremea aiurea. Se angrenau în încleștări energice, priticind zarurile și pulurile la table, sub ligheanele antenelor pe post de umbrele. Abia de reușeau să pună de-o linie, două, acolo, că se încingeau și rămâneau fără vlagă, ca niște pești eșuați pe uscat. În atare situație, cum e și firesc, procesul de călire a oțelului urma să se desăvârșească într-un ochi de apă cu gheață. Procedura respecta toate standardele, se desfășura ca la carte, cu

normativul adus la zi și interpretat la literă. Ochiul de apă se revărsa din găleată atunci când se scufundau printre cuburi de gheață mai multe sticle de bere deodată.

Dar cea mai mare forfotă, ca de elicopter aterizat pe un heliport improvizat, se stârnea când toată suflarea microbistă din oraș aștepta vreun eveniment sportiv, neinclus în grila de programe a unicului post teve național. De altfel, majoritatea partidelor de fotbal se difuzau doar la radio, simulând încheștarea din teren și stimulând imaginația ascultătorilor mai ceva ca o piesă de teatru radiofonic. Chibiții nu lipseau. Fie meci în cupele europene, fie de turneu final, nu conta. Pe ploaie, vânt sau caniculă, erau la datorie. În astfel de momente, fotbalul preleva în fața altor îndeletniciri și acapara discuțiile începute la gard sau pe terasă pe felurite teme. De parcă așa îi atrăgea pe respectabilii domni spre un punct de interes comun. Fotbalul rezolva și disputele casnice, și certurile la serviciu, instituindu-se tacit un armistițiu provizoriu până după consumarea evenimentului. Ei bine, în astfel de momente, energiile disponibilizate se mutau în altă direcție. Toată lumea își doreau să vadă meciul la vecini, nu la cei de apartament, ci la cei de peste Dunăre. Pentru îndeplinirea unui asemenea deziderat, se impuneau câteva reglaje de finețe la monștrii de pe coama blocului. Cine cunoștea vreun electronist putea spune că l-a apucat pe Dumnezeu de picior. Instalarea unor decodoare de semnal demodulat sau a unor amplificatoare de antenă reprezenta noua rațiune de trai la bloc. Înflorise chiar un comerț ambulant cu tot felul de componente electronice. Pe scările ce duceau sus, pe terasa scheletelor preistorice, apăruseră ambuteiaje și timpi prețioși pierduți în trafic. Evident,

lumea grăbită dădea curs unor timide vociferări și nemulțumiri, cu teama de a nu pierde fluierul de start. Pătrunderea pe ușa metalică prin care se făcea legătura cu platforma de deasupra mușuroiului rectangular, construit din cutii de piuneze, era privită deja ca o mare victorie.

Gata să înfigă steagul, capul familiei încerca să corecteze orientarea antenei în funcție de adierea vântului. Spera ca zeița Fortuna, capricioasă de bună seamă, în asentiment cu undele hertziene din țara vecină, să-i surâdă de astă dată. Se instala cu mâinile în jurul suportului metalic și cu urechea ciulită spre balustradă, pentru a recunoaște vocea nevستی-sii care țipa de la balcon: „Mut-o mai la stânga!... Mai la dreapta!... Dă-i, dă-i!... Las-o-așa!” Din toate piepturile – și de la celelalte blocuri – se năștea o antifonie colosală care urca și cobora pe diferite voci și tonalități. În acele momente, îmi luam tălpășița de pe bloc, pentru că-mi plăcea să stau singur și să simt egoist mângâierea razelor spre asfințit.

În acea amiază, când am deschis ușa metalică ce-mi stăvilea lumea inefabilă și grotescă în același timp, populată de monștri înfricoșători și vise purtate de o pală de vânt, ca o pasăre în survol, cerul mi se arăta străin și păgân. Părea că se prăbușește peste mine, iar apăsarea sa îmi golea plămâinii într-o expirație fără sfârșit. După ce gura de aer se risipea în vânt, evacuată printr-un oftat prelungit, îmi expiram saliva, sângele, organele, măruntaiele. Tot miezul ființei mele viscerale, până la piele, era expulzat de o forță nepământeană care îmi regla presiunea printr-un gol interior incomensurabil.

Tocmai trecusem în clasa a doua primară și dădusem peste un necaz mare de tot. Într-una dintre recreații, câțiva

colegi mă umiliseră crunt în fața întregii clase. Privită cu ochii încercați ai adulților, capabili să dozeze lumina ce se revarsă asupra lor sau să vadă în beznă, secvența de realitate nu reprezintă o noutate. În schimb, reacțiile din sufletele copiilor sunt noi și uneori imprevizibile. Multiplicată la nesfârșit prin gesturi și replici ce se transmit din generație în generație, scena poate fi evocată – cu un termen care mai târziu va face furori prin consiliile profesoriale – drept „hărțuire”, după englezescul „bullying”. Noi îi spuneam mai neaoș „cătrănire”. De fapt, aceeași Mărie cu altă pălărie. Învățătorul, chemat degrabă taman când începusem să-mi fac singur dreptate, scos din minți, și să împrăștii pumni în stânga și-n dreapta, considerase de cuviință să mă pedepsească tot pe mine. Fusesem aruncat în genunchi în fața clasei, pus la colț cu mâinile ridicate deasupra capului, ca un prizonier capturat în cine știe ce confruntare vitejească. Vreme de aproape o oră, am avut suficient timp la dispoziție pentru a-mi imagina felurite scenarii ale căderii mele la datorie, până ce furnicături din ce în ce mai dese îmi dădeau senzația că brațele mi se goliseră de ultimii stropi de sânge și nu se mai puteau întoarce din amorțeală. Ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns, a doua zi, mama trebuia să-și facă și ea drum până la școală, conform uzanțelor. Era musai să fie informată personal despre derapajele comportamentale ale odraslei sale, de neiertat, după cum se exprimase pretențios zbirul de la catedră. Iar eu ar fi trebuit să-i dau vestea cea mare.

Venisem direct de la ore, cu ghiozdanul în spate. Doream să-mi pun ordine în gânduri și să stabilesc ce am de făcut până ce voi da ochii cu mama. Cu ce versiune ocolitoare să mă prezint în fața ei? Cât de subtilă să fie

minciuna pentru a mă putea confrunta cu ea și a doua zi, în fața învățătorului, sau cât de mult pot îndulci adevărul pentru a-l face acceptabil? Toate aceste ecuații semantice îmi dădeau cu rest. M-am tras mai într-o parte pe casa liftului, cu genunchii lăsați peste parapet. Îi antrenasem într-un balans de pendulă care cântărea secundele fără a-mi ocupa atenția. Contemplam umbrele mișcătoare de la baza edificiului. Mașini și oameni de dimensiunile unor piese de șah viermuiau de colo până colo pe cimentul păstos. Nu găseam niciun rost în toată viermuiala aia și nici nu cred că exista vreunul. Acele figurine însuflețite viețuiau degeaba. Dacă exista totuși un scop, aflat la confluența năzuințelor lor mărunte, cu siguranță le era necunoscut. Putea fi un scop transcendent, imposibil de înțeles. La fel de neînțeles ca foaia de parcurs a leucocitelor ce viermuiesc prin corpul uman, încoace și încolo, fără a da socoteală individului ce le găzduiește. Sau ca neghiobiile vieții de zi cu zi, privite printr-un ocean întors și interpretate la scara istoriei.

În ceea ce mă privește, și asta face diferența, rațiunea pentru care mă aflam acolo mi se releva din ce în ce mai structurat, avea claritate. Ultima manifestare de voință a existenței mele purta pecetea drumului spre neant. Ce panoramă stranie! Lacrimile prinseseră a se forma în colțul ochilor, înceteșându-mi privirea. Umbrele de jos păreau să nu mai fie așa depărtate. O plapumă alburie, transparentă, moale s-ar fi așternut peste ele. Dacă aș fi sărit, aș fi putut să le prind ca pe niște găze plăpânde. Simțisem dinainte apăsarea cerului, dar acum și pământul se comprima puternic, prinzându-mă la mijloc și strivindu-mă puțin câte puțin cu o menghină termosensibilă, conectată la stările sufletești.

Într-un târziu, m-am lăsat pe spate, cum puteam, la fel de bine, să mă las în față, unde era golul cel mare. Așa s-a nimerit. Am rămas mult timp întins acolo, cu ochii închiși, golit de orice gând, ca după o mare încercare. Figura amenințătoare a învățătorului care îmi cerea să vin cu mama de mână la școală pălise, și în cele din urmă, a dispărut din mintea mea. M-am ridicat, mi-am scuturat de praf uniforma și am pornit-o agale pe scări, cu ghiozdanul care mă trăgea, ca un magnet, să intru în pământ de rușine. Orele de școală se terminaseră de mult. Dacă m-ar fi întrebat cineva de unde vin la ora aia cu uniforma mototolită și agățată neglijent de trupul scheletic, ca de un umerăș, n-aș fi avut nicio minciună pregătită să răspund. Mintea-mi era în altă parte, la ce s-ar fi putut întâmpla dacă...

Să fi sărit atunci, aș fi salvat pământul de o umbră în plus. Aici, în închisoare, mi-e infinit mai greu să-mi procur mijloacele necesare... Măcar că mă pot gândi la asta. Din acel moment, am simțit că sunt înzestrat cu o ură și o ciudă nestăpânite, pe care le pot amplifica la nesfârșit.